

Éves Jelentés 2011

Összefoglalás

Az elnök előszava

Összefoglalás

Az Európai Bankhatóság (EBH) 2011-es éves jelentése a hatóság fennállásának első évében folytatott tevékenységeiről és elért eredményeiről ad számot. Az EBH-t 2011. január 1-jén hozták létre egy integráltabb európai uniós szabályozási és felügyeleti keretrendszer iránti igényre adott válaszként. Az EBH a nemzeti felügyeleti hatóságokkal, a két másik európai felügyeleti hatósággal, az EIOPA-val és az ESMA-val, a vegyes bizottsággal és az Európai Rendszerkockázati Testülettel (ERKT) együtt a pénzügyi felügyeletek új európai rendszerének (ESFS) része.

Az EBH-t létrehozó rendelet az elődjétől, az Európai Bankfelügyeleti Bizottságtól (CEBS) örökölt feladatokon túlmenően további feladatok széles körével bízta meg a hatóságot, amelyek mindegyikének végső célja a pénzügyi stabilitás megőrzése és a pénzügyi rendszer egészébe vetett bizalom biztosítása, valamint a pénzügyi szolgáltatásokat igénybe vevő ügyfelek védelme.

Az EBH teljes gőzzel megkezdte tevékenységét. Mint arra előszavában az elnök is rámutatott, az EBH „meglehetősen kemény és nehéz piaci környezetben indult útjára, amelyben számos, azonnal megválaszolandó kihívás várt rá. Nem volt könnyű az új szervezet kiépítésére összpontosítani, miközben egyúttal a banki szektor stabilitását érintő jelentős problémákat is kezelni kellett.”

Az EBH 2011. évi munkaprogramjában meghatározott prioritásai és tevékenységei három fő területet öleltek fel: ezek a **szabályozás**, a **kockázatelemzés** és az **operatív tevékenységek**, és emellett célként tűzték ki a hatóság **fogyasztóvédelmi** funkciójának létrehozását.

Szabályozási törekvései során az EBH munkájának előterében az ügynevezett egységes európai szabálykönyv alapjainak lefektetése állt, amely azoknak a teljes mértékben harmonizált szabályoknak a közös készlete, amelyek kötelező erejűek és közvetlenül végrehajthatók lesznek minden uniós tagállamban. Nagyszabású feladatról van szó, mivel a következő néhány évben több mint 100 kötelező erejű technikai standardot kell elkészíteni, és hozzávetőlegesen 40 standard kiadására várhatóan 2013. január 1-jéig sor kerül. Az EBH 2011 folyamán a tőkekövetelményekről szóló IV. irányelvre és a tőkekövetelményekről szóló rendeletre (CRD IV és CRR) irányuló, 2011. júliusi európai bizottsági javaslatok alapján előkészítette a terepet több, olyan kulcsterületekre vonatkozó kötelező erejű technikai standard kidolgozásához, mint például a szavatoló tőke és a likviditás. A kötelező erejű standardokra irányuló előkészítő munka mellett az EBH folytatta a tőkekövetelményekről szóló III. irányelv (CRD III) különböző szempontjait – mint például a belső irányítást, a fejlett mérési megközelítés (AMA) kiterjesztéseit és változásait, a javadalmazásra vonatkozó adatok gyűjtésére irányuló intézkedéseket, a stresszhelyzeti kockázatot értéket és a járulékos nemteljesítési és migrációs kockázati tőkekövetelményt (IRC) – felölelő iránymutatások elkészítését.

A kockázatelemzés területén a prioritások főként az európai pénzügyi piaci környezet romlásából eredő problémákra összpontosultak. Ezen túlmenően az EBH folytatta az EU bankszektorában fennálló kockázatok és sebezhető pontok rendszeres nyomon követését, értékelését és elemzését. Az EBH felgyorsította továbbá arra irányuló erőfeszítéseit is, hogy a szakpolitikai munka és a felügyeleti kollégiumokban való aktív részvétel révén előmozdítsa a nemzeti felügyeleti hatóságok közötti hatékony és eredményes együttműködést a bankfelügyelet területén.

2011-ben a kockázatelemzési tevékenységek kulcsfontosságú eleme volt az egész EU-ra kiterjedő stresszteszt, amelyet egy 91 bankból álló mintán végeztek el, közös pesszimista forgatókönyv és következetes módszertan alkalmazásával. A stresszteszt nagyon erős ösztönzőnek bizonyult az érintett bankok számára, mivel jelentős lépéseket tettek annak elkerülése érdekében, hogy az 5%-os CT1 teljesítménymutató alá essenek, és azért, hogy megfeleljenek a közös megállapodás szerinti

tőkeküszöbnek, mintegy 50 milliárd EUR friss tőkét gyűjtöttek be 2011 első négy hónapjában. A stresszteszt közzététel és minőségbiztosítás szempontjából is megmutatózó sikere ellenére a fő célkitűzést, az európai bankszektorba vetett bizalom helyreállítását nem sikerült elérni, mivel az államadósság-válság további országokra terjedt át. Ezenkívül sok uniós bank, különösen a nyomás alatt álló országokban, jelentős finanszírozási problémákat tapasztalt. A Nemzetközi Valutaalap és az Európai Rendszerkockázati Testület jelzéseit követve az EBH egy európai szintű megállapodáson alapuló csomag részeként olyan intézkedésekre tett javaslatot, amelyek a bankok tőkeellátottságának erősítésére és a finanszírozási piacon az enyhébb feltételekhez való visszatérésre irányultak. Ezután egy hivatalos ajánlást fogadtak el, amely előírja a bankoknak egy tőkepuffer képzését, hogy 2012. június végéig a legjobb minőségű tőkét (CT1) illetően 9%-os tőkésítési együtthatót érjenek el, a bankok európai uniós tagállamokkal szembeni kitétségeinek elővigyázatos értékelése után.

A fogyasztóvédelem területén az EBH leginkább a jelzáloghiteleket és a fogyasztói hitelezés más formáit helyezte előtérbe munkája során, és olyan területeken mérte fel a problémákat, mint például a hitelközvetítők szerepe, a fogyasztóknak nyújtott szerződéskötést megelőző tájékoztatás átláthatósága és világossága, valamint a hitelképességi vizsgálatok.

A három európai felügyeleti hatóság létrehozásakor a rendszeres együttműködés érdekében egy vegyes bizottságot is létrehozottak. Ez gyakran vitatott meg ágazati és ágazatokon átívelő kockázatértékelési jelentéseket, valamint a piac alakulásának fényében lehetséges szakpolitikai opciókat. Ezek a szakpolitikai lehetőségek a következő területekre tartoztak: a pénzügyi konglomerátumok felügyelete, a számvitel és ellenőrzés, az ágazatokon átívelő fejlemények mikroprudenciális elemzése, a pénzügyi rendszer kockázatai és sebezhető pontjai, a pénzmosás elleni küzdelmet szolgáló intézkedések és a fogyasztóvédelem. 2011-ben az európai politikai döntéshozók elé terjesztették az első közös kockázatjelentéseket.

Végezetül a hatóság első évében kritikus szerepet játszott az EBH operatív területének erősítése és intézményi kapacitásainak növelése. 2011 folyamán az EBH jelentős előrelépést tett afelé, hogy összhangba hozza pénzügyi és humán erőforrás-gazdálkodását, beszerzési folyamatait, informatikai infrastruktúráját és kommunikációs tevékenységeit az idevágó uniós rendeletek követelményeivel és a legjobb gyakorlatokkal.

Az elnök előszava

Nagy megtiszteltetés és kitüntetés számomra, hogy ismertethetem az Európai Bankhatóság (EBH) első éves jelentését, amely összefoglalja a hatóság által fennállásának első évében végzett tevékenységeket.

Az EBH 2011. január 1-jei létrehozása jelentős változást jelentett az intézményi felállásban, mivel válaszként szolgált arra a sürgős felhívásra, miszerint látható előrelépést kell tenni az Európai Unióban az integráltabb szabályozási és felügyeleti keretrendszer felé. Az EBH elődje, az Európai Bankfelügyeleti Bizottság (CEBS) már rengeteg energiát fektetett a nagyobb fokú konvergencia elérésébe, de korlátozott mandátuma megakadályozta abban, hogy érzékelhető hatást gyakoroljon a nemzeti hatóságok mindennapi gyakorlataira. Az EBH létrehozása előtt az egyik fő gyenge pontot éppen az jelentette, hogy a CEBS nem volt képes arra, hogy az Európai Unión belül szakpolitikai intézkedésekről döntsön, és azokat összehangolja. Emellett a válság európai kibontakozásával és eszkalálódásával még lényegesebbé vált az uniós pénzügyi piacok nagyobb fokú és hatékonyabb integrációja felé tett lépés.

Az EBH-t létrehozó rendelet a CEBS-től örökölt feladatokon túlmenően további feladatok széles körével bízta meg a hatóságot, amelyek mindegyikének végső célja a pénzügyi stabilitás megőrzése és a pénzügyi rendszer egészébe vetett bizalom biztosítása, valamint a pénzügyi szolgáltatásokat igénybe vevő ügyfelek védelme.

Az EBH meglehetősen kemény és nehéz piaci környezetben indult útjára, amelyben számos, azonnal megválaszolandó kihívás várt rá. Nem volt könnyű az új szervezet kiépítésére összpontosítani, miközben egyúttal a bankszektor stabilitását érintő jelentős problémákat is kezelni kellett. Folyamatosan rendkívül nagy volt a piaci nyomás, amely az uniós bankok ellenálló képességébe vetett bizalom helyreállítását célzó összehangolt fellépést sürgetett. A legelső kihívást az egész Európára kiterjedő stresszteszt jelentette számunkra, amelyet a nemzeti felügyeletekkel közösen hajtottunk végre, hogy egy pesszimista, de nem irreális forgatókönyv alapján értékeljük egy nagy, 21 ország 90 bankjából álló minta ellenálló képességét. Az eredmények 2011. júliusi közzététele korábban nem tapasztalt átláthatóságot és – bankonként mintegy 3200 adatra kiterjedő – adatszolgáltatást biztosított a piac számára, segítve ezzel a befektetők bankok kockázati kitettségeivel kapcsolatos aggodalmainak csillapításában. A stresszteszt nagyon erős ösztönzőnek bizonyult az érintett bankok számára, mivel jelentős lépéseket tettek annak érdekében, hogy ne a stresszteszt során megszabott teljesítménymutató alá essenek (vagyis az elsőrendű alapvető tőke [CT1] kockázattal súlyozott eszközökhöz viszonyított aránya 5%-nál magasabb legyen), és 2011 első négy hónapjában mintegy 50 milliárd EUR-val emelték összesített CT1-tőkéjüket. A stresszteszt nagyon szigorúan zajlott, a háromfordulós partneri felülvizsgálatnak köszönhetően következetes eredmények születtek, és sikerült elérni a megállapodás szerinti módszertan végrehajtását

Ei kell ismerni mindazonáltal, hogy az államadósság-válság euróövezetbeli kibontakozása miatt a stressztesztnak nem sikerült helyreállítania az uniós bankok ellenálló képességébe vetett bizalmat. A pénzügyi válság augusztusban új szakaszába lépett, amikor az államadósság fenntarthatóságával kapcsolatos növekvő aggodalmak az euróövezet egyes országaiban a banki közép- és hosszú távú finanszírozás piacának jelentős leállását idézték elő. A befektetők az európai bankok erejét elkezdték annak az országnak a hitelminősége alapján értékelni, amely biztonsági hálót nyújt számukra; a bankok tőkepozícióját a helyük szerinti országkockázat értékelése alapján, piaci értéken mérték, tekintet nélkül a számviteli könyvekre. Egy káros visszacsatolási hurok kezdett kirajzolódni: az országok gyengülése finanszírozási présbe szorította a bankokat, ami potenciálisan a növekedési

kilátásokat is érintő, rendezetlen tőkeáttétel-leépítési folyamatot indított el, és emellett káros hatást gyakorolt az országok költségvetési helyzetére. A Nemzetközi Valutaalap és az Európai Rendszerkockázati Testület ajánlásaira is válaszul az EBH egy európai szintű megállapodáson alapuló csomag részeként intézkedésekre tett javaslatot, amelyek a bankok tőkeellátottságának erősítésére és a finanszírozási piacon az enyhébb feltételekhez való visszatérésre irányultak. A bankok európai uniós tagállamokkal kapcsolatos kitétségének elővigyázatos értékelése után egy ajánlást hagyunk jóvá, amely előírja a bankoknak egy tőkepuffer képzését, hogy 2012. június végéig a legjobb minőségű tőkét (CT1) illetően 9%-os tőkésítési együtthatót érjenek el.

A szabályozás frontján az EBH központi szerepet kapott az úgynevezett egységes európai szabálykönyv létrehozásában, amely azoknak a teljes mértékben harmonizált szabályoknak a közös készlete, amelyek kötelező erejűek és közvetlenül végrehajthatók lesznek minden uniós tagállamban. A válság kibontakozásával az egységes szabálykönyvre irányuló projekt, amelyet a de Larosière-csoport indított el, még inkább létfontosságúnak bizonyult az egységes piac megerősítéséhez és megszilárdításához. Az EBH működésének első hónapjaiban szerzett tapasztalat azt mutatta, hogy továbbra is nagyon jelentős különbségek jellemzik az uniós országok szabályozási keretrendszeit, ami szétaprózódott és egyenlőtlen versenyfeltételekhez vezet. A G20 által megerősített reformok végrehajtását szolgáló új szabályozási keretrendszer kiváló lehetőséget ad arra, hogy lépést tegyünk az egységes szabálykönyv létrehozásának irányába. A tőkekövetelményekről szóló irányelvre és rendeletre (az úgynevezett CDR IV és CRR) irányuló javaslattal összhangban megkezdtük a „kötelező erejű technikai standardok” megfogalmazásához szükséges előkészületeket, amelyek valóban egységesen, az egész egységes piacon közvetlenül alkalmazandó rendelet formájában fogják meghatározni és leírni az európai jogszabály tartalmát. Ez egy nagyszabású feladat, ugyanis a következő néhány évben több mint 100 kötelező erejű standardot kell befejezni. Hozzávetőlegesen 40 standardot 2013. január 1-jéig kell kiadni. Ennek az első standardkészletnek a legfontosabb célja a tőke fogalommeghatározásával kapcsolatos technikai szempontok elkészítése és a likviditásfedezeti ráta bevezetésének nyomon követésére szolgáló intézkedések meghozatala.

Az előttünk álló út még mindig sok kihívást tartogat, de bízom abban, hogy ennek az első munkaévnek az eredményeire építve további előrelépést érhetünk el. Működésünk legelső hónapjai óta ténylegesen döntéseket hoztunk olyan területeken, amelyeken nem volt konszenzus, és tanúbizonyságot tettünk egy valóban európai megközelítésről. A siker nem jön magától. Ahhoz jelentős erőfeszítésekre, illetve sok személy és intézmény akaratára van szükség. Szeretném megragadni az alkalmat, hogy köszönetet mondjak az összes nemzeti felügyeleti hatóságnak és felügyelőbizottságunk tagjainak, amiért folyamatos támogatást nyújtanak, még akkor is, amikor nagyon ellentmondásos kérdésekkel kell foglalkoznunk. A stressztesztel kapcsolatban, valamint a rendszeres kockázatértékelésünk és a szabályozás- és végrehajtás-technikai standardok elkészítése során végzett munkát a nemzeti hatóságok szakértőinek együttműködése és hozzájárulása nélkül nem tudtuk volna elvégezni. Szilárd meggyőződésem, hogy az EBH és az új intézményi keretrendszer sikerének folytatódása messzemenően azon áll vagy bukik, hogy képesek leszünk-e a nemzeti felügyeletekkel karöltve, „rendszerként” működni.